

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه تربیت مدرس

دانشکده علوم انسانی

پایان نامه کارشناسی ارشد رشته حقوق خصوصی

عنوان پایان نامه:

جایگاه اراده مشترک طرفین دعوا در دادرسی مدنی با مطالعه تطبیقی اصول آئین دادرسی مدنی
فراملی

نام دانشجو:

میثم اکبری دهنو

استاد راهنما:

دکتر مرتضی شهبازی نیا

شهریور ۱۳۹۲

به نام خدا

تاییدیه اعضای هیات داوران در جلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد

اعضای هیات داوران نسخه نهایی پایان نامه کارشناسی ارشد آقای میثم اکبری دهنو تحت عنوان « جایگاه اراده مشترک طرفین دعوا در دادرسی مدنی با مطالعه تطبیقی اصول آئین دادرسی مدنی فراملی » را از نظر فرم و محتوا بررسی نموده و پذیرش آن را برای تکمیل درجه کارشناسی ارشد پیشنهاد می کند.

اعضای هیات داوران	نام و نام خانوادگی	رتبه علمی	امضا
۱- استاد راهنما	دکتر مرتضی شهبازی نیا	استادیار	
۲- استاد ناظر	دکتر محمد جعفر حبیب زاده	استاد	
۳- استاد ناظر	دکتر محمد باقر پارساپور	استادیار	
۴- استاد ناظر	دکتر علی انصاری	دانشیار	
۵- نماینده تحصیلات تکمیلی	دکتر محمد جعفر حبیب زاده	استاد	

دستورالعمل حق مالکیت مادی و معنوی در مورد نتایج پژوهشهای علمی دانشگاه تربیت مدرس

مقدمه: با عنایت به سیاستهای پژوهشی دانشگاه در راستای تحقق عدالت و کرامت انسانها که لازمه شکوفایی علمی و فنی است و رعایت حقوق مادی و معنوی دانشگاه و پژوهشگران، لازم است اعضای هیات علمی، دانشجویان، دانش آموختگان و دیگر همکاران طرح، در مورد نتایج پژوهشهای علمی که تحت عناوین پایان نامه، رساله و طرحهای تحقیقاتی که با هماهنگی دانشگاه انجام شده است، موارد ذیل را رعایت نمایند:

ماده ۱- حقوق مادی و معنوی پایان نامه ها / رساله های مصوب دانشگاه متعلق به دانشگاه است و هرگونه بهره برداری از آن باید با ذکر نام دانشگاه و رعایت آیین نامه ها و دستورالعمل های مصوب دانشگاه باشد.

ماده ۲- انتشار مقاله یا مقالات مستخرج از پایان نامه / رساله به صورت چاپ در نشریات علمی و یا ارائه در مجامع علمی باید به نام دانشگاه بوده و استاد راهنما مسئول مکاتبات مقاله باشد. تبصره: در مقالاتی که پس از دانش آموختگی بصورت ترکیبی از اطلاعات جدید و نتایج حاصل از پایان نامه / رساله نیز منتشر می شود نیز باید نام دانشگاه درج شود.

ماده ۳- انتشار کتاب حاصل از نتایج پایان نامه / رساله و تمامی طرحهای تحقیقاتی دانشگاه باید با مجوز کتبی صادره از طریق حوزه پژوهشی دانشگاه و بر اساس آئین نامه های مصوب انجام می شود.

ماده ۴- ثبت اختراع و تدوین دانش فنی و یا ارائه در جشنواره های ملی، منطقه ای و بین المللی که حاصل نتایج مستخرج از پایان نامه / رساله و تمامی طرحهای تحقیقاتی دانشگاه باید با هماهنگی استاد راهنما یا مجری طرح از طریق حوزه پژوهشی دانشگاه انجام گیرد.

ماده ۵- این دستورالعمل در ۵ ماده و یک تبصره در تاریخ ۱۳۸۴/۴/۲۵ در شورای پژوهشی دانشگاه به تصویب رسیده و از تاریخ تصویب لازم الاجرا است و هرگونه تخلف از مفاد این دستورالعمل، از طریق مراجع قانونی قابل پیگیری می شود.

نام و نام خانوادگی

امضاء

سید الهادی دهنر

آیین نامه چاپ پایان نامه (رساله) های دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس

نظر به اینکه چاپ و انتشار پایان نامه (رساله) های تحصیلی دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس، مبین بخشی از فعالیتهای علمی - پژوهشی دانشگاه است بنابراین به منظور آگاهی و رعایت حقوق دانشگاه، دانش آموختگان این دانشگاه نسبت به رعایت موارد ذیل متعهد می شوند:

ماده ۱: در صورت اقدام به چاپ پایان نامه (رساله) ی خود، مراتب را قبلاً به طور کتبی به «دفتر نشر آثار علمی» دانشگاه اطلاع دهد.

ماده ۲: در صفحه سوم کتاب (پس از برگ شناسنامه) عبارت ذیل را چاپ کند:

«کتاب حاضر، حاصل پایان نامه کارشناسی ارشد/نگارنده در رشته حقوق خصوصی است که در سال ۱۳۹۲ در دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تربیت مدرس به راهنمایی جناب آقای دکتر مرتضی شهبازی نیا، مشاوره سرکار خانم/جناب آقای دکتر از آن دفاع شده است.»

ماده ۳: به منظور جبران بخشی از هزینه های انتشارات دانشگاه، تعداد یک درصد شمارگان کتاب (در هر نوبت چاپ) را به «دفتر نشر آثار علمی» دانشگاه اهدا کند. دانشگاه می تواند مازاد نیاز خود را به نفع مرکز نشر در معرض فروش قرار دهد.

ماده ۴: در صورت عدم رعایت ماده ۳، ۵۰٪ بهای شمارگان چاپ شده را به عنوان خسارت به دانشگاه تربیت مدرس، تأدیه کند.

ماده ۵: دانشجو تعهد و قبول می کند در صورت خودداری از پرداخت بهای خسارت، دانشگاه می تواند خسارت مذکور را از طریق مراجع قضایی مطالبه و وصول کند؛ به علاوه به دانشگاه حق می دهد به منظور استیفای حقوق خود، از طریق دادگاه، معادل وجه مذکور در ماده ۴ را از محل توقیف کتابهای عرضه شده نگارنده برای فروش، تامین نماید.

ماده ۶: اینجانب میثم اکبری دهنو دانشجوی رشته حقوق خصوصی مقطع کارشناسی ارشد تعهد فوق و ضمانت اجرایی آن را قبول کرده، به آن ملتزم می شوم. نام و نام خانوادگی: میثم اکبری دهنو

تاریخ و امضا: ۱۳۹۲/۰۷/۰۵

دانشکده ادبیات و علوم انسانی

پایان نامه کارشناسی ارشد رشته حقوق خصوصی

عنوان پایان نامه:

جایگاه اراده مشترک طرفین دعوا در دادرسی مدنی با مطالعه تطبیقی اصول آئین دادرسی مدنی
فراملی

نام دانشجو:

میثم اکبری دهنو

استاد راهنما:

دکتر مرتضی شهبازی نیا

شهریور ۱۳۹۲

تقدیم به:

- پدرم، به پاس استواری و صبوریش.
- به مادرم، به پاس زحمات و فداکاری هایش.
- به همسرم، به تمام خوبی هایش.
- و در آخر فاطمه، کسی که زندگی را برایمان معنا بخشید.

تقدیر:

در دوران تحصیل نگارنده در دوره کارشناسی ارشد و در طی تلمذ از استاد مرتضی شهبازی نیا، این بزرگوار پیشنهاد پرداختن به تألیفی به منظور تدقیق پیرامون حدود کارایی اراده مشترک اصحاب دعوا را به این کمترین وانهادند، لذا اگر بتوان برای این تألیف ارزش علمی قائل شد، نگارنده بدون درنگ آنرا مرهون رهنمون های این بزرگوار می داند.

به قطع اندیشه ی ایشان در رهگذر پیش بینی طرحی نو در راستای قراردادی نمودن دادرسی مدنی، اندیشه ای عالمانه و قبل ستودن است که از سویی برآمده از مطالعات علمی این عالم حقوق در حقوق کشورهای پذیرنده چنین تفکری است و از دیگر سو ماحصل تجربیات عملی ایشان در طریق مقدس عدالت گستری و عدالت پروری است. می باید با آغوش باز از چنین تفکری در حقوق خویش استقبال نمود، و حقوقدانان با مرقوم نمودن تألیفاتی بستر بحث و فحص پیرامون آنرا مهیا نمایند. امید آنکه توانسته باشم هرچندانکی به رسالت خود جامه ی عمل بپوشانم.

در آخر بابت هرآنچه از علم و خوب بودن از استاد شهبازی نیا فراگرفتم قدردانی می نمایم، و از درگاه ایزد منان برقراری و توفیق روزافزون ایشان را مسالت می نمایم.

راست است که حقوقدان، فرشته ای هیبوط کرده در قالب بشر است که رسالت دادپروری به او وانهاد شده است.

چکیده

در حقوق دادرسی مدنی اراده طرفین دعوا می توانند همچون اراده متعاملین در حقوق مدنی نقش مهمی را ایفا نمایند. این دیدگاه از اندیشه ای حاصل می شود که در طی آن دعوی مدنی همچون شیئی متعلق به اصحاب دعوا بوده و از این رو آنان خواهند توانست در آن به دخل و تصرف پردازند. در دادرسی مدنی تجلی اراده اصحاب دعوا به دو شیوه امکان پذیر است: اراده یکجانبه و اراده مشترک اصحاب دعوا؛ در قسم اخیر که پایان نامه حاضر را بر مدار آن نگاشته ایم اراده ماحصل توافق و تراضی اصحاب دعوا است. در پایان نامه ی حاضر با تقسیم نمودن دادرسی مدنی در سه مقطع، بصورت مجزا به بررسی جایگاه اراده مشترک اصحاب دعوا در مورد هریک از آنها می پردازیم. در مورد جایگاه اراده مشترک اصحاب دعوا در نخستین مقطع که ما آنرا مقطع زمانی آغاز دادرسی مدنی می نامیم می توان به توافق اصحاب دعوا برای محدود نمودن حق دادخواهی، توافق طرفین دعوا در راستای صلاحیت دادگاه و النهایه توافق اصحاب دعوا در راستای اقامتگاه اشاره نمود. در مقطع دوم که جریان دادرسی مدنی نامگذاری شده است اراده مشترک اصحاب دعوا می تواند در اموری همچون مواعد، جلسات دادرسی (خواه از نوع تعیین آن و یا تأخیر در آن) و نیز برگزاری علنی دادرسی در هر دو سطح آن (یعنی علنی بودن جلسات دادرسی و علنی بودن نتیجه دادرسی) موثر است، نیز آنکه اراده مشترک اصحاب دعوا خواهد توانست در مورد یکی از ارکان مهم دادرسی یعنی دلایل نیز موثر باشد. و سرانجام در مقطع پایانی دادرسی مدنی نیز اراده مشترک اصحاب دعوا می توان موثر باشد؛ این تأثیر را قالب موارد زیر می توان خلاصه نمود؛ ۱- مواردی که در طی آن اصحاب دعوا طرق جایگزینی را برای حل اختلاف خویش بر می گزینند. ۲- حالتی که در طی آن اصحاب دعوا مترصد پایان نزاع خویش از طریق توافق در جهت مختوم نمودن دعوی خویش هستند. ۳- حالتی که در طی آن اصحاب دعوا، از طریق ملتزم نمودن خویش به رأی دادگاه درصدد پایان دادن به دادرسی مدنی هستند.

واژگان کلیدی: اراده، اراده مشترک، اصحاب دعوا، حقوق دادرسی، آغاز دادرسی مدنی، جریان دادرسی مدنی، پایمان دادرسی مدنی

فهرست مطالب

- فصل اول: طرح تحقیق** ۱
- ۱-۱- تعریف مساله، اهداف، سوالات تحقیق: ۲
- ۲-۱- فرضیه ها/ پیش فرض ها: ۳
- ۳-۱- مواد و روش انجام تحقیق: ۴
- ۴-۱- جنبه جدید بودن و نوآوری: ۵
- فصل دوم: کلیات** ۶
- ۱-۲- تعریف اراده ۷
- ۱-۱-۲- اراده از منظر طرفداران اصالت فرد ۸
- ۲-۱-۲- اراده از منظر طرفداران اصالت اجتماع ۹
- ۲-۲- جایگاه اراده در حقوق مدنی ۱۰
- ۳-۲- جایگاه اراده در حقوق دادرسی مدنی ۱۱
- ۴-۲- جایگاه اراده در نظام های دادرسی مدنی ۱۴
- ۱-۴-۲- جایگاه اراده در نظام دادرسی اتهامی ۱۴
- ۲-۴-۲- جایگاه اراده در نظام دادرسی تفتیشی ۱۵
- ۳-۴-۲- جایگاه اراده در نظام دادرسی مختلط ۱۶
- ۴-۴-۲- جایگاه اراده در دادرسی اسلامی ۱۷
- ۵-۲- بررسی آمره و یا توافقی بودن مقررات در حقوق دادرسی مدنی ۱۹

- ۱۹-۵-۲ دیدگاه قائلین به آمره بودن مقررات ۱۹
- ۲۰-۵-۲ دیدگاه قائلین به تخییری بودن مقررات ۲۰
- ۲۱-۵-۳ نظر برگزیده ۲۱
- ۲۲-۶-۲ تعریف اراده مشترک طرفین دعوا در دادرسی مدنی ۲۲
- ۲۵-۷-۲ معرفی اصول آئین دادرسی مدنی فراملی ۲۵
- ۲۶-۸-۲ طرح مطالب در پایان نامه حاضر ۲۶

فصل سوم: آغاز دادرسی مدنی و جایگاه اراده مشترک طرفین در ارتباط

- با آن** ۲۸
- ۲۹-۱-۳ اصل ابتکار عمل اصحاب دعوا در شروع دادرسی مدنی ۲۹
- ۳۱-۱-۳-۱ استثنائات اصل ۳۱
- ۳۱-۲-۱-۳ موضوع اصول آئین دادرسی مدنی فراملی ۳۱
- ۳۲-۲-۳ توافق طرفین در زمینه ی تحدید حق دادخواهی ۳۲
- ۳۵-۱-۲-۳ موضوع اصول آئین دادرسی مدنی فراملی ۳۵
- ۳۶-۳-۳ اراده مشترک طرفین دعوا، در صلاحیت محاکم ۳۶
- ۳۷-۱-۳-۳ عدول از قواعد صلاحیت ذاتی بر مبنای توافق طرفین ۳۷
- ۳۹-۱-۲-۳-۳ موضوع اصول آئین دادرسی مدنی فراملی ۳۹
- ۴۰-۲-۳-۳ عدول از قواعد صلاحیت نسبی بر مبنای توافق طرفین ۴۰
- ۴۲-۱-۲-۳-۳ عدول از قواعد صلاحیت محلی بر مبنای توافق طرفین ۴۲
- ۴۸-۱-۱-۲-۳-۳ شرط صلاحیت ۴۸
- ۵۳-۲-۲-۳-۳ عدول از قواعد صلاحیت نسبی بر مبنای توافق طرفین ۵۳

- ۳-۳-۲-۳- موضوع اصول آئین دادرسی مدنی فراملی ۵۵
- ۳-۴- اراده مشترک اصحاب دعوا در زمینه اقامتگاه انتخابی ۵۶
- ۳-۴-۱- توافق اصحاب دعوا در زمینه اقامتگاه از منظر اصول آئین دادرسی مدنی فراملی ۶۰

فصل چهارم: جریان دادرسی مدنی و جایگاه اراده مشترک طرفین در

- ارتباط با آن ۶۲
- ۴-۱- توافق طرفین دعوا در زمینه مواعد دادرسی ۶۴
- ۴-۱-۱- انواع مواعد دادرسی ۶۴
- ۴-۱-۲- موضوع حقوق ایران در مورد مواعد قراردادی ۶۵
- ۴-۱-۳- موضوع اصول آئین دادرسی مدنی فراملی در مورد مواعد قراردادی ۶۸
- ۴-۲- اراده مشترک اصحاب دعوا در تعیین جلسات دادرسی ۷۰
- ۴-۲-۱- توافق اصحاب دعوا در تعیین جلسات دادرسی در حقوق ایران ۷۱
- ۴-۳- توافق اصحاب دعوا در علنی ، یا غیر علنی برگزار نمودن جلسات دادرسی ۷۵
- ۴-۳-۱- موضوع حقوق ایران ۷۶
- ۴-۳-۲- موضوع اصول آئین دادرسی مدنی فراملی ۸۰
- ۴-۱- جایگاه اراده مشترک اصحاب دعوا در ارتباط با دلایل ۸۲
- ۴-۱-۱- جایگاه اراده مشترک اصحاب دعوا در ارتباط با دلایل در حقوق ایران ۸۴
- ۴-۱-۱-۱- جایگاه اراده مشترک اصحاب دعوا در مورد شهادت ۹۱
- ۴-۱-۱-۲- جایگاه اراده مشترک اصحاب دعوا در مورد اسناد ۹۴
- ۴-۱-۱-۳- جایگاه اراده مشترک اصحاب دعوا در مورد کارشناسی ۹۴
- ۴-۱-۱-۴- جایگاه اراده مشترک اصحاب دعوا در مورد اقرار ۹۹

- ۴-۱-۱-۵- جایگاه اراده مشترک اصحاب دعوا در مورد سوگند ۱۰۰
- ۴-۱-۲- جایگاه اراده مشترک اصحاب دعوا در ارتباط با دلایل در اصول آئین دادرسی مدنی فراملی ۱۰۲

فصل پنجم: پایان دادرسی مدنی و جایگاه اراده مشترک طرفین در

ارتباط با آن ۱۰۶

- ۵-۱- جایگاه اراده مشترک طرفین در زمینه جایگزینی طرق جایگزین حل و فصل اختلافات ۱۰۹
- ۵-۱-۱- اراده مشترک اصحاب دعوا در ارتباط با صلح و سازش ۱۱۰
- ۵-۱-۱-۱- موضع حقوق ایران در ارتباط با اراده مشترک اصحاب دعوا در صلح و سازش ۱۱۱
- ۵-۱-۱-۱-۱- سازش در دادگاه ۱۱۲
- ۵-۱-۱-۱-۲- سازش در خارج از دادگاه ۱۱۳
- ۵-۱-۱-۲- موضع اصول آئین دادرسی مدنی فراملی در ارتباط با صلح و سازش ۱۱۴
- ۵-۱-۲- اراده مشترک اصحاب دعوا در داوری ۱۱۶
- ۵-۱-۲-۱- موضع حقوق ایران در ارتباط با اراده مشترک اصحاب دعوا در داوری ۱۱۷
- ۵-۲-۲- موضع اصول آئین دادرسی مدنی فراملی در ارتباط با داوری ۱۲۲
- ۵-۳- جایگاه اراده مشترک اصحاب دعوا در مختوم نمودن دعوا ۱۲۳
- ۵-۳-۱- اختتام توافقی دادرسی مدنی در حقوق ایران ۱۲۳
- ۵-۳-۲- اختتام توافقی دادرسی مدنی در اصول آئین دادرسی مدنی فراملی ۱۲۸
- ۵-۴- توافق اصحاب دعوا در التزام به رأی دادگاه ۱۲۹
- ۵-۴-۱- توافق اصحاب دعوا در التزام به رأی دادگاه در حقوق ایران ۱۲۹

١٣١ ..... ٥-٤-١-١- توافق صريح اصحاب دعوا جهت التزام به رأى دادگاه

١٣٩ ..... ٥-٤-١-٢- توافق ضمنى اصحاب دعوا جهت التزام به رأى دادگاه

١٤٣ ..... نتیجه گیری

١٤٦ ..... منابع:

فصل اول

طرح تحقیق

طرح تحقیق پیش رو را می توان به صورت ذیل بیان نمود:

۱-۱- تعریف مساله، اهداف و سوالات تحقیق:

دادگاه و اصحاب دعوا دو رکن اساسی نهاد دادرسی مدنی را تشکیل می دهند. در این میان اصحاب دعوا را می توان به مالکانی تشبیه نمود که در مایملک خود، حق هرگونه دخل و تصرفی را دارا هستند. این دیدگاه که از اندیشه های فردگرایان نشأت می گیرد، در مقابل دیدگاه اجتماع گرایان است که معتقدند از یک سو افزایش ابتکار عمل قاضی در دادرسی مدنی و از سوی دیگر تحدید ابتکارات اصحاب دعوا، بستر مناسب تری را برای کشف حقیقت و فصل خصومت فراهم می آورد. بر خلاف حقوق مدنی، در حقوق دادرسی مدنی از نفوذ اراده اصحاب دعوا و بخصوص اراده مشترک آنها کمتر سخن به میان آمده است. تحلیل و پرداختن به نقش اراده اصحاب دعوا در حقوق دادرسی مدنی منجر به گشوده شدن باب جدیدی تحت عنوان « امره یا توافقی بودن مقررات، در حوزه ی حقوق دادرسی مدنی» می گردد. هریک از این احتمالات قائلین به خود را دارد از سویی پاره ای از صاحب نظران را عقیده بر امره بودن مقررات در این شعبه از حقوق است (دکتر ناصر کاتوزیان، مرحوم احمد متین دفتری) و از سوی دیگر، جمعی از صاحب نظران را عقیده بر توافقی بودن مقررات در این شعبه از حقوق است (دکتر محمد جعفر لنگرودی)، در این میان، عده ای نیز راه میانه را در پیش گرفته اند (دکتر عبدالله شمس).

چنانچه بخواهیم جنبه توافقی بودن مقررات در حقوق دادرسی مدنی را قبول نمائیم بعنوان شاهد کلام، لازم است از مواردی سخن به میان آورد که اراده مشترک اصحاب دعوا کارساز بوده و دادگاه را ملزم به ترتیب اثر دادن، بدان می نماید.

با این مقدمه سوالات اساسی که در تحقیق فرارو نگارنده در صدد است پاسخ درخوری را برای آنها تدارک ببیند، به قرار زیر تجمیع می گردد:

۱. در دادرسی مدنی اراده مشترک اصحاب دعوا، چه میزان تأثیر گذار است و خواهد توانست دادگاه را مأخوذ به خود کند؟

۲. مطابق آیین دادرسی مدنی و اصول آئین دادرسی مدنی فراملی چگونه اراده مشترک اصحاب دعوا خواهد توانست ضمن عدول از قواعد و ضوابط مطروحه در باب صلاحیت، دادگاهی را برای رسیدگی به دعوی خویش انتخاب کنند؟

۳. در قانون آئین دادرسی مدنی و اصول آئین دادرسی مدنی فراملی توافق اصحاب دعوا، در مورد ادله تا چه حد می تواند موثر واقع شود؟

۴. در جریان رسیدگی به دعوی مدنی، توافق اصحاب دعوا در چه مواردی (اعم از علنی بودن یا نبودن جلسه دادرسی، اقامتگاه جهت ابلاغ اوراق اخطاریه، تجدید یا تأخیر جلسات رسیدگی، مواعد، اسقاط حق تجدید نظر و ...) خواهد توانست، حق اقدام مخالف را از دادرس سلب نماید و عملاً وی را ملزم به ترتیب اثر دادن بدان توافق نماید؟ رویکرد اصول آئین دادرسی مدنی فراملی به این قضیه چگونه است؟

۱-۲- فرضیه ها / پیش فرض ها:

۱. در حقوق دادرسی مدنی حاکمیت اراده طرفین ، به نسبت حقوق مدنی محدودتر است. چه آنکه در این شعبه از حقوق، ناگریز می بایست اراده دادرس (بعنوان نماینده حاکمیت در فصل خصومت) نیز مطمح نظر قرار گیرد.

۲. قانونگذار را از تعیین ضوابط جهت انتخاب دادگاه ذاتاً و محلاً صالح، هدف بر آن بوده است، که ضمن امره اعلام نمودن این ضوابط، عملاً فرصت تراضی خلاف این قواعد و ضوابط را از اصحاب دعوا بگیرد.

۳. بنا بر اصل تسلط طرفین، در دادرسی مدنی طرفین در گزینش و طرح ادله متناسب با ادعاها و یا دفاعیات خویش مختارند و متقابلاً دادرس حق دخالت در موضوعات دعوا را نخواهد داشت. فلذا یکی از آن مواردی که اراده مشترک اصحاب دعوا می تواند تجلی نماید، همانا توافق آنها در ارائه دلایلی معین به دادگاه و ملزم بودن دادگاه به ترتیب اثر دادن به آنهاست.

۴. عنان دادرسی مدنی در اختیار اصحاب دعوا است، این اختیار در قالب درخواست های که اصحاب دعوا در جریان رسیدگی ممکن است از دادگاه بعمل آورند تجلی می نماید. و این در حالی است که در موارد قابل توجهی از برای دادرس، گزینی از ترتیب اثر ندادن به این درخواست ها نخواهد بود.

۱-۳- مواد و روش انجام تحقیق:

برای تحقیق پیرامون فرضیات مطرح شده، از روش و توصیفی- تحلیلی- تطبیقی بهره گرفته می شود. استفاده از مقالات مرتبط فارسی و انگلیسی، کتب تألیف شده در حوزه آئین دادرسی مدنی و اصول آئین دادرسی مدنی فراملی و نیز پایان نامه ها و رساله های که می تواند مفید واقع شود در دستور کار قرار خواهد گرفت. در این رهگذر جستاری به دکتترین حقوقی و نیز رویه ی کارای قضایی نیز قطعاً مفید فایده خواهد بود.

در بادی امر با عنایت به نقش و جایگاه اراده مشترک اصحاب دعوا در دادرسی مدنی و اصول آئین دادرسی مدنی فراملی، به بررسی امره و یا تخییری بودن قواعد و قوانین آئین دادرسی مدنی می پردازیم.

سپس به بررسی آن مواردی می پردازیم که در قانون آئین دادرسی مدنی و اصول آئین دادرسی مدنی فراملی، توافق طرفین کارساز بوده و خواهد توانست در سیر دادرسی مدنی دادگاه را به خود مأخوذ کند.

۱-۴- جنبه جدید بودن و نوآوری:

نگاهی به میزان مقالات، پایان نامه ها و رساله های که در دانشکده های حقوقی تألیف گشته این حقیقت را نمایان می گرداند که در حوزه حقوق دادرسی مدنی عنایت درخوری از سوی حقوقدانان به عمل نیامده است. مضاف به اینکه در آن معدود تحقیقات صورت گرفته نیز، گرایش محققین بیشتر بر نهادها و تأسیسات موجود در این حوزه از حقوق بوده است تا آن مباحثی مبنایی که از اساس شالوده حقوق دادرسی مدنی را تشکیل می دهد

در رابطه به جایگاه اراده مشترک اصحاب دعوا در دادرسی مدنی و اینکه بر چه مبنایی، در چه مواردی و تا چه میزانی می تواند دادگاه را به خود مأخوذ کند تا به اکنون فرصتی برای طرح در نظام حقوقی ایران پیدا نشده و سبقه ای را نمی توان برای آن متصور گردید.

شایان ذکر است که مطالعه تطبیقی تحقیق یش رو، با محوریت « اصول آئین دادرسی مدنی فراملی است»، که در سال ۲۰۰۴، توسط موسسه حقوقی آمریکا (ALI) و انستیتوی بین المللی هماهنگی و یکنواخت سازی حقوق خصوصی (UNIDROIT) تدوین گشته است. بدیهی است به لحاظ جدیدالتصویب بودن این قواعد، تحقیق حاضر از این جنبه نیز بدیع تلقی می گردد.

«باشد که با استعانت از خداوند متعال اثری شایسته و هرچند ناچیز برای پیشرفت علم حقوق و

پیشبرد عدالت تقدیم گردد»

فصل دوم

کلیات